

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΡΑΜΠΕΛΑΙ ΓΑΡΓΑΝΤΟΥΑΣ
το πρώτο κεφάλαιο

*Περί της γενεαλογίας
και της καταγωγής του Γαργαντούα*

Κεφάλαιο πρώτο

Σας παραπέμπω στο μεγάλο πανταγκρευλικό χρονικό,¹⁰ για να λάβετε γνώση της γενεαλογίας και της παλιάς γενιάς απ' όπου μας ήρθε ο Γαργαντούας. Εκεί θα μάθετε πιο λεπτομερειακά πώς γεννήθηκαν οι γίγαντες σ' ετούτον εδώ τον κόσμο και πώς από αυτούς, κατευθείαν, γραμμή βγήκε ο Γαργαντούας, πατέρας του Πανταγκρυνέλ. Δε θα σας κακοφανεί, αν προς το παρόν παραιτηθώ από αυτό το θέμα, παρόλο που το πράγμα είναι τέτοιο, ώστε όσο περισσότερο αναμασιέται, τόσο πιο πολύ θ' αρέσει στην αφεντιά σας. Έχετε επί του προκειμένου την αυθεντία του Πλάτωνα στο *Φίληβο* και στο *Γοργία*, καθώς και του Οράτιου Φλάκκου, που λένε ότι ανάμεσα σε ορισμένες κουβέντες –σαν κι αυτές εδώ, αναμφίβολα–, πιο τερπνές είναι εκείνες που συχνότερα επαναλαμβάνονται.

Ο Θεός να έδινε να γνώριζε ο καθένας με τόση σιγουριά τη γενεαλογία του από την εποχή της Κιβωτού του Νώε ως τα χρόνια μας! Σκέφτομαι πως πολλοί, σημερινοί αυτοκράτορες, βασιλιάδες, δούκες, πρίγκιπες και πάπες πάνω στη Γη είναι κατιόντες από κάτι ζήτουλες που κουβαλούν λείψανα αγιωτικά κι από κάτι τρυγητές μεροκαματιάρηδες, όπως, αντίθετα, ορισμένοι άποροι σ' άσυλα, κακόπαθοι και κακομοιριασμένοι, είναι απόγονοι εξ αίματος κι από το σόι των μεγάλων βα-

10. Σαφής αναφορά στις Τρομερές και Φοβερές Πράξεις κι Ανδραγαθίες του Ξακουστού Πανταγκρυνέλ, βασιλιά των Διψοδών.

σιλιάδων κι αυτοκρατόρων, αν λάβουμε υπόψη μας τη θαυμαστή μεταβίβαση των βασιλείων και των αυτοκρατοριών

από τους Ασσύριους στους Μήδους,
από τους Μήδους στους Πέρσες,
από τους Πέρσες στους Μακεδόνες,
από τους Μακεδόνες στους Ρωμαίους,
από τους Ρωμαίους στους Γραικούς,
από τους Γραικούς στους Φράγκους.

Και για να σας δώσω να καταλάβετε για μένα που σας μιλάω, νομίζω πως είμαι απόγονος κάποιου πλούσιου βασιλιά ή ηγεμόνα του παλιού καιρού, γιατί ποτέ σας δεν είδατε άνθρωπο που να τον έχει κυριεύσει μεγαλύτερο πάθος από ελόγου μου να γίνω βασιλιάς και πλούσιος, με σκοπό να τρώω καλά, να μη δουλεύω, να μη σκοτίζομαι και να καλοπλουτίζω τους φίλους μου, καθώς κι όλους τους ανθρώπους του καλού και της γνώσης. Παρηγοριέμαι ωστόσο με τη σκέψη πως στον άλλο κόσμο θα είμαι ίσως σπουδαιότερος απ' ό,τι θα τολμούσα να ευχηθώ ετούτη τη στιγμή. Κι εσείς λοιπόν με τέτοια σκέψη ή ακόμα καλύτερη παρηγορηθείτε για την κακοτυχία σας και πιείτε, όσο είναι μπορετό, κρασάκι δροσερό.

Επανερχόμενος εις το προκείμενον, σας πληροφορώ ότι, δώρο αγαθό τ' ουρανού, η καταγωγή κι η γενεαλογία του Γαργαντούα έφτασαν ως τις μέρες μας, πληρέστερες απ' οποιεσδήποτε άλλες, πλην της *Βίβλου Γενέσεως* του Μεσσία, για την οποία δεν κάνω λόγο, επειδή δεν έχω τέτοια αρμοδιότητα. Κι εξάλλου ετούτοι οι δαίμονες (που είναι οι συκοφάντες και υποκριτές) εναντιώνονται. [Τα γενεαλογικά του Γαργαντούα] βρέθηκαν από τον Ιωάννη Αυδαίο¹¹ σ' ένα λιβάδι που είχε κο-

11. Jean Audeau: άγνωστος αρχαιολόγος. Πρόκειται ίσως για παραφθορά του Audée ή Audie, Αυδαίος στα ελληνικά, αιρετικός, επί βασιλείας Κωνσταντίνου (342 μ.Χ.). Εξορίστηκε και κατέφυγε στους Γόθους, διδάσκοντας ότι ο Θεός είναι ανθρωπόμορφος. Υποθέτουμε πως ο Ραμπελαί γνώριζε την ύπαρξή του, σε μια εποχή που γινόταν διαρκής λόγος για αιρέσεις και για όργανα του Σατανά.

ντά στο θολωτό του Γκαλό,¹² πάνω από την Ολίβ,¹² τραβώντας κατά το Ναρσαί.¹² Σε αυτό το λιβάδι, όπου είχε βάλει να του καθαρίσουν τα χαντάκια, οι σκαφτιάδες χτύπησαν με τις αξίνες τους ένα μεγάλο μπρούντζινο τάφο, που το μάκρος του τελειωμό δεν είχε, γιατί ποτέ δε βρέθηκε μέσα στα υδατοφράγματα του ποταμού Βιέν. Ανοίγοντάς τον σε κάποιο σημείο, σηματοδεδμένο από ένα κύπελλο, γύρω από το οποίο ήταν γραμμένο με γράμματα ετρουσκικά «HIC BIBITUR».¹³ βρήκαν εννιά καραφάκια κατά την τάξη που βάζουμε τα τσουνία στη Γασκόνη.¹⁴ Εκείνο που βρισκόταν στη μέση έκρυβε ένα χοντρούλο, λαδερό, μεγάλο, σταχτί, μικρό, μουχλιασμένο βιβλιαράκι, που μύριζε δυνατότερα, όχι όμως καλύτερα απ' ό,τι τα τριαντάφυλλα.

Εκεί μέσα βρέθηκε η περί ης ο λόγος γενεαλογία, γραμμένη ολάκερη με γράμματα μπιχλιμπιδωτά, όχι πάνω σε χαρτί ούτε σε περγαμινή ούτε σε κερί, αλλά πάνω σε φύλλα από κορμό νεαρής φτελιάς, τόσο όμως φαγωμένα από την πολυκαιρία, που μετά βίας μπορούσες να ξεχωρίσεις τρία στη σειρά.

Εγώ (παρόλο που ανάξιος) κλήθηκα [να τα διαβάσω] και, με τη σοβαρή επικουρία ματογουαλιών, εφαρμόζοντας την τέχνη σύμφωνα με την οποία μπορούμε να διαβάσουμε γράμμα-

12. Galeau, Olive, Narsay: τοπωνύμια της περιοχής γύρω από το Σινόν, όπου γεννήθηκε ο Ραμπελαί κι όπου τοποθετείται το βασίλειο των προγόνων του Γαργαβτούα. Αν θελήσουμε να μεταφέρουμε στα ελληνικά αυτές τις ονομασίες, θα λέγαμε περίπου Χαρμονέρι (gal = χαρμωσίνη, eau = νερό), Λιοχώρι (olive = ελιά), Ναρδότηριχα (nard = νάρδο, saye = τρίχινο ύφασμα). Αυτή η απόπειρα «μεταγλώττισης» γίνεται επειδή συχνά ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ονόματα για τις έννοιες που αυτά μεταφέρουν ή πλάθει ονόματα για να ταιριάζουν στα χαρακτηριστικά τόπων ή προσώπων. Μεταγλωττίζουμε ονόματα ανθρώπων και ονομασίες τόπων κάθε φορά που κάτι τέτοιο απαιτούν τα συμφραζόμενα.

13. Οι επιγραφές των Ετρούσκων αποτελούσαν μυστήρια στα χρόνια του Ραμπελαί. Ωστόσο η επιγραφή Hic bibitur (= *ἐνθάδε πίθι*, δηλ. εδώ πιες) είναι λατινική.

14. Quilles en Gascogne: τα κωνοειδή πασσαλάκια (τσούνια) τοποθετούνται ανά τρία σε κάθε σειρά, σχηματίζοντας τετράγωνο γύρω από το δέκατο, που βρίσκεται μόνο του στο κέντρο. Σκοπός των παικτών είναι να ρίξουν, με τη βοήθεια μπάλας, όσα γίνεται περισσότερα τσουνία.

τα που δε φαίνονται, όπως διδάσκει ο Αριστοτέλης,¹⁵ μεταγλώττισα τη γενεαλογία, καθώς θα μπορέσετε να δείτε, πανταγκρueλίζοντας ωστόσο, πάει να πει πίνοντας όσο τραβούσε η όρεξή μου, και διαβάζοντας τα περιλάλητα κατορθώματα του Πανταγκρueλ.

Στο τέλος του βιβλίου υπήρχε μια μικρή πραγματεία με τίτλο *Οι Ανοσιοποιημένες Πομφόλυγες*.¹⁶ Οι αρουραίοι και οι κατσαρίδες ή (για να μην ψεύδομαι) άλλα βλαβερά ζούδια είχαν ροκανίσει την αρχή. Το υπόλοιπο το περιέλαβα παρακάτω, από σεβασμό προς τα αρχαία πράγματα.

15. Ο Αριστοτέλης μελέτησε την Οπτική ως φαινόμενο, καθώς και τις ανωμαλίες της, αλλά δε δίδαξε την τέχνη της κρυπτολογίας ή της αποκρυπτογράφησης, όπως διατείνεται ο Ραμπελαί, ειρωνευόμενος μάλλον όλους εκείνους – και κυρίως τη Σορβόννη – που εξηγούσαν τα πάντα κατά την αυθεντία του Σταγίριτη φιλόσοφου.

16. *Les fanfreluches antidotées* = μπουρμπουλήθρες που έχουν λάβει αντίδοτο, έχουν δηλαδή ανοσοποιηθεί.